

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА СІМЕЙНОГО
ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ**

Осташова В. О.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри підприємництва і права

Полтавська державна аграрна академія

Власний досвід та успішні практики з підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору європейських країн орієнтують українську аграрну економіку до розвитку невеликих селянських господарств товарного типу, зокрема, фермерських.

Для запозичення позитивного досвіду ведення та розвитку сільського господарства Європи Україна стала на шлях євроінтеграції та взяла на себе зобов'язання щодо приведення національного аграрного законодавства у відповідність із законодавством ЄС. У зв'язку з цим особливо актуальним є питання дослідження новітніх тенденцій розвитку законодавства щодо створення сімейних фермерських господарств в Україні [1, с. 36].

Донедавна єдиним «аналогом» світовим сімейним фермерським господарствам в Україні були особисті селянські господарства, проте їх правовий статус та фактичні умови діяльності суттєво відрізняється від закордонної практики. У сучасних умовах особисті селянські господарства є структурним елементом агропромислового комплексу України і відіграють важливу роль у виробництві сільськогосподарської продукції [2].

З огляду на суттєву значущість сімейного фермерського господарства для світу Україна прагне приєднатися до цього напрямку розвитку фермерства, адже вона має для цього безліч позитивних фізичних умов, зокрема родючі землі, селян, які бажають стати повноправними учасниками ринку, а також сприятливі кліматичні умови, проте виникає гостра потреба у вдосконаленні правового поля переходу на новий рівень селянського господарювання [3, с. 64].

У кінці 2014 року у Верховній Раді України було зареєстровано законопроект № 1599 про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств та законопроект № 1600 про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств). У пояснювальній записці до першого законопроекту вказувалося, що прийняття згаданого законопроекту сприятиме розвитку організованого сільськогосподарського виробництва шляхом збільшення кількості офіційних суб'єктів аграрного ринку й урегулювання правил їх діяльності у цій сфері, що, у свою чергу, сприятиме усуненню податкових перешкод у їх діяльності та зростанню доходів сільського населення в цілому [2]. Перший з вказаних законопроектів набув форми закону 31.03.2016 року [4].

На думку С. Хрипко, рішення щодо доцільності прийняття зазначеного закону мало досить суперечливий характер. З одного боку, закон нібито передбачає формування правових засад і пропонує спрощений порядок трансформації особистих селянських господарств у сімейні фермерські господарства, спрощену реєстрацію й організацію їх господарської діяльності, спрощену процедуру отримання дозвільних документів, а з іншого – процедура реєстрації фізичних осіб-підприємців мало чим відрізняється від процедури реєстрації юридичних осіб.

Єдина відмінність у процедурі реєстрації ФОП та юридичної особи – відсутність Статуту та відповідно необхідності його реєстрації. Крім того, Закон України «Про особисті селянські господарства» від 15.05.2003 р. взагалі не передбачає державної реєстрації особистих селянських господарств. Такі господарства підлягають тільки обліку, що здійснюють сільські, селищні та міські ради за місцем розташування земельної ділянки. Таким чином, життя селян, які ведуть особисте селянське господарство, лише ускладнюється процесом реєстрації свого господарства як юридичної особи чи фізичної особи-підприємця [1, с. 37].

Відповідно до ч. 5 ст. 9 Закону України «Про фермерське господарство»

фермерським господарствам зі статусом сімейних фермерських господарств надається додаткова державна підтримка у порядку, передбаченому Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України». Проте у згаданому нормативному акті взагалі не конкретизується, що саме мається на увазі законодавцем під терміном «додаткова підтримка».

Відкритим залишається питання щодо оподаткування сімейних фермерських господарств, які зможуть набути статусу фізичної особи-підприємця. Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо симулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств)» від 14.04.2016 р. № 4438, передбачає поширення статусу виробника сільськогосподарської продукції на фізичних осіб-підприємців, які є головами сімейних фермерських господарств, та надання їм можливості бути платниками єдиного податку другої групи.

Отже, напрям, в якому рухається Україна в контексті євроінтеграційних реформ, зокрема, у питанні гармонізації вітчизняного аграрного законодавства, неминучий і вкрай важливий. Але зволікання у пакетному прийнятті нормативних актів ставить під загрозу реалізацію зазначених починань та віддаляє нашу країну від входження на рівних у прогресивну світову економічно розвинену спільноту.

Список використаних джерел

1. Хрипко С. Сімейні фермерські господарства: проблеми правового регулювання / С. Хрипко // Підприємництво, господарство і права. – 2015. – № 9. – С. 36-39.

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» від 23.12.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53102.

3. Нестеренко Ю. О. Сімейні фермерські господарства: тенденції розвитку в світі та сучасний напрям господарювання в Україні / Ю. О. Нестеренко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного

університету. Економічні науки. – 2015. – Вип. 28. – С. 59-67.

4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» від 31.03.2016 р. // ВВР. – 2016. – № 21. – С. 406.